

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

Освіта збереже Україну!

Матеріали II Всеукраїнських Прокопенківських читань
(14 червня 2023 року)

м. Харків

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ- МУЗИКАНТІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Сімакова С. І.	227
МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО- МАТЕМАТИЧНОЇ ТА ПРИРОДНИЧО- ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ У ЗДО	
Смолянчук Н. М., Партола В. В.	234
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	
Собченко Т. М., Федоренко В. В.	238
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В КУРСІ «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ»: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	
Солошенко О. М.	242
«ЛЮДИНА У СВІТІ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ» – ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ПРОКОПЕНКА	
Соляр В. В.	246
КОМПОНЕНТИ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО	
Танько Т. П., Григоренко В. Л.	251
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В АВСТРІЇ	
Тарарак Н. Г.	258
НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ ВСТУПНИКІВ НА ПЕДАГОГІЧНІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	
Ткаченко Л. П.	263
ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ У НІМЕЧЧИНІ	
Ткаченко Т. В.	266
ТВОРЧЕ САМОВИРАЖЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ХОРЕОГРАФА	
Тянь Фейфань	271
ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАВознавця	
Фідаєва Тетяна	275
ГУМАНІСТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД ЯНУША КОРЧАКА – ОРІЄНТИР ДЛЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	
Філатова Л. С., Кожан І. М.	279
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	
Хоу Ісюань, Ло Юаньвень	283
ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ АНІМАЦІЇ В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ	
Цуй Кеке	287

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В АВСТРІЇ

Тарарак Н. Г.

доктор педагогічних наук, професор

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail:kaf-music-art@hnpu.edu.ua

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10116148>

Як свідчить аналіз науково-педагогічних джерел, професія «вихователь закладу дошкільної освіти» в Австрії багато років належала не до освітніх, а до соціально-педагогічних видів діяльності. Це було пов'язано з тим, що дитячий садок традиційно вважався соціальною сферою держави, тому рівень підготовки фахівців для роботи в ньому не співвідносився з університетською освітою.

Головним вихователем у країнах Західної Європи виступає сім'я. Держава гарантує їй свою допомогу й підтримку. Реформа системи підготовки фахівців дошкільної галузі відбулася в Австрії у 90-ті рр. XX століття. Відповідно до цієї реформи, допоміжний, педагогічний та керівний персонал ЗДО здобуває освіту в різних типах закладів освіти – професійних школах, середніх спеціальних школах (училищах), вищих професійних школах, університетах.

Зокрема, помічники вихователів проходять дворічну підготовку в спеціальних професійних школах по догляду за дітьми дошкільного віку. Особлива увага протягом першого року навчання звертається на економічне та раціональне ведення домашнього господарства. Зміст другого року навчання орієнтовано на соціально-педагогічні аспекти діяльності майбутніх нянь. Більшість випускників зазначених шкіл продовжують навчання в середніх спеціальних навчальних закладах з підготовки вихователів дитячих садків [2].

Майбутні вихователі протягом перших двох років отримують широку соціально-педагогічну підготовку, необхідну для роботи з дітьми у дошкільних, позашкільних закладах і сім'ї.

До обов'язкових предметів належать: педагогіка, психологія, соціологія, рідна мова, біологія, лікувальна педагогіка, дидактика дошкільного закладу, художня освіта, ритміка, спорт та деякі інші дисципліни.

Як факультативні предмети пропонуються: заняття в хорі, оркестрі, гра на музичному інструменті, робота з технічними засобами масової інформації. І завершується курс навчання професійною практикою протягом року [1].

Вищі наукові школи та університети беруть на себе функцію підготовки викладачів для професійних шкіл та академій.

Випускники закладів вищої освіти працюють як керівники, інспектори й методисти закладів дошкільної освіти, а також викладачі середніх спеціальних і професійних шкіл. До того ж варто звернути увагу на те, що випускники університетів мають два академічні ступені: магістр та дипломований педагог з університетською освітою. А випускники вищої професійної школи отримують кваліфікацію «дипломований соціальний педагог».

Освіта майбутніх магістрів у галузі «дошкільна педагогіка», яка надається частіше за все як друга, додаткова освіта в стінах університету, триває переважно дев'ять семестрів. Протягом перших чотирьох семестрів студенти зобов'язані брати активну участь у просемінарах з проблем теорії та методики дошкільної освіти, історії дошкільного виховання, пройти практику в закладі дошкільної освіти протягом чотирьох тижнів і скласти усний іспит.

Наступні п'ять семестрів передбачають роботу в декількох спецсемінарах із проблем виховання в умовах сім'ї та закладу дошкільної освіти. Крім цього, майбутні магістри повинні відвідувати дисципліни основної спеціалізації. Останній дев'ятий семестр присвячено завершенню дипломної роботи за темою першої спеціальності, підготовці та написанню письмової роботи, складанню трьох усних іспитів [4].

Підготовка дипломованого педагога в університеті триває приблизно 11-12 семестрів. Перші чотири семестри передбачають обов'язкову участь

студентів у чотирьох семінарах з педагогіки, двох семінарах з психології або соціології.

Головний етап університетської освіти орієнтує майбутніх дипломованих педагогів на мінімальний навчальний час – 78 семестрових годин, які розподілено за чотирма блоками – загальнопедагогічний, спеціалізація з дошкільного віку, вивчення проблем освіти дорослого населення, психологічний або соціологічний.

Загальнопедагогічний блок охоплює такі теми: загальні основи педагогіки, історія та теорія педагогіки, методи наукового пізнання, питання міждисциплінарного співробітництва. Другий блок передбачає вивчення таких тем, як-от: дошкільна та сімейна педагогіка, форми та функції сім'ї, методи організації допомоги сім'ї та деякі інші. У межах третього блоку майбутні вихователі знайомляться з педагогікою вищої школи, соціальною педагогікою тощо. Четвертий блок охоплює цикл психологічних та соціологічних наук.

Для того, щоб отримати допуск до складання дипломного іспиту, необхідно пройти шеститижневу практику в закладі дошкільної освіти, а також відвідати лекційний курс за вибором студентів протягом чотирьох годин.

Варто також наголосити на тому, що підсумковий іспит на отримання академічного ступеня «дипломований педагог» складається з чотирьох частин. Кожен із претендентів повинен надати в чітко визначений термін декілька екземплярів дипломної роботи, скласти письмовий та усний іспити з дошкільної педагогіки й предмета за вибором, письмовий та усний іспит з психології й соціології [3].

Значно менший термін підготовки дипломованого фахівця відводиться у вищій професійній школі і складає вісім семестрів.

Студенти готуються до професійної діяльності в різних установах соціальної сфери, а саме: у дошкільних, позашкільних установах, службах допомоги молодій сім'ї, правових інстанціях, лікувально-педагогічних закладах. Усі заняття мають чітко окреслений практикоорієнтований характер.

Крім технологічної спрямованості теоретичних дисциплін, вища освіта передбачає практичну участь майбутніх фахівців у соціально-психологічному та педагогічному забезпеченні населення конкретного міста й регіону. Подібна професійна практика триває протягом п'ятого та шостого семестрів.

У кінці восьмого семестру студенти захищають дипломну роботу й складають два іспити, які пов'язані з їхньою майбутньою спеціалізацією.

Починаючи з середини 90-х років XX століття, у змісті професійно-освітніх програм майбутніх вихователів спостерігається посилення соціально-психологічних аспектів, а також приділяється значна увага проблемам дидактики дитячого садка на Заході. Зокрема, у 1992 році австрійський журнал «Наші діти» оприлюднив двотомник статей «Методи дитячого садка».

У 90-ті рр. XX століття тричі перевидавалася програма освіти й виховання для дитячого садка, яка, за розпорядженням австрійського федерального Міністерства навчання, мистецтва та спорту, починаючи з 1987 року, була обов'язковою для вивчення в установах з підготовки вихователів.

Для закладів вищої освіти Австрії, які готують вихователів дитячих садків, як основний використовувався навчальний посібник «Рекомендації щодо організації педагогічного процесу в різновікових групах», котрий схвалений Міністерством навчання та культури. У зазначених рекомендаціях порушуються проблеми формування психосексуальної культури дітей, організації сумісного проживання та виховання хворих і здорових дітей, взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти.

Як уже наголошувалося, із середини 90-х рр. XX століття було проведено реформу професійної підготовки вихователів ЗДО, які виконували функції не тільки догляду, турботи, виховання, але й навчання дітей. Саме в цей період спостерігаються значні практичні зміни. Зокрема, в Австрії почався експеримент щодо навчання вихователів у стінах університету. Вищу освіту можна було отримати протягом 3-х років і переважно у формі проєктів. Студенти повинні отримати 120 кредитних годин протягом шести семестрів [4].

Як найважливіші принципи організації професійно-освітньої програми виступали: чітка орієнтація навчання на процес освіти, а не на його кінцевий результат; перманентний характер навчання; студент як активний учасник процесу навчання; дослідницький характер організації освітнього процесу тощо. Зміст навчання включав п'ять основних блоків – предметне навчання; педагогічна та дидактична складова; теорія науки й методологія; практичне навчання; екзаменаційні роботи. У якості міжпредметних тем майбутні вихователі вивчали: мистецтво та ремесло; музику, яка включає навчання гри на гітарі; музику й рух; комп'ютер; театр; спорт; мову та літературу; соціальні науки; медичне забезпечення дітей (надання першої допомоги).

Отже, професійна підготовка майбутніх вихователів в Австрії здійснюється як у професійних школах, середніх спеціальних школах, так і в закладах вищої освіти.

Література

1. Карпенко О. Історичні умови розвитку дошкільних закладів в Австрії. Актуальні проблеми дошкілля: зб. наук. пр. Дрогобич: ДДПУ ім. Івана Франка, 2012. С. 284–291.

2. Кузик М. Досвід австрійських педагогів щодо формування духовних цінностей у дітей дошкільного віку. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. 2014. Вип. 116. С. 136–141.

3. Пономаренко Н. Експертна діяльність в галузі дошкільної освіти: досвід Австрії та Швейцарії. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 9 (2). С. 102–104.

4. Development of Education in Austria 2013/2014. Vienna, 2015. URL: www.bmbwk.gv.at. (дата звернення: 20.05.2023 р.).